21-0145_Mousiki Mathiti 20.5x28 18/1/2013 3:48 μμ Page 1

Μουσική
Γ΄ Γυμνασίου

Βιβλίο Μαθητή

Tetrad. Ergasion G GYMN UP_Mousiki Mathiti 20.5x28 31/1/2013 1:58 μμ Page 2

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ: **Μαρία Δημητρακοπούλου**, Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπ/σης
Μαγδαληνή Τζένου, Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπ/σης
Πολύβιος Ανδρούτσος, Μουσικοπαιδαγωγός

ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ: **Λελούδα Στάμου**, Επίκουρη Καθηγήτρια Παν/μίου Μακεδονίας
Αγγελική Χαμακιώτη, Σχολική Σύμβουλος
Γεωργία Δημητρίου, Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπ/σης

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: **Μαρία Τζουανάκη**, Φιλόλογος, Εκπ/κός Β/θμιας Εκπ/σης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ: **Αθανάσιος Χρ. Παπαζαρής**, Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ **Βιολέττα Κωτσόγιαννη**, Εκπ/κός Β/θμιας Εκπ/σης

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: **Δημήτρης Αληθεινός**, Ζωγράφος

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ: **ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ**

Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Δημήτριος Γ. Βλάχος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Γυμνάσιο»

Επιστημονικοί Υπεύθυνοι Έργου
Αντώνιος Σ. Μπομπέτσης
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Γεώργιος Κ. Παληός
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτές Επιστημονικοί Υπεύθυνοι Έργου
Ιγνάτιος Ε. Χατζηευστρατίου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Γεώργιος Χαρ. Πολύζος
Πάρεδρος Ε.Θ. του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΜΑΚΕΤΑΣ,
ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΑΛΛΑΓΩΝ ΒΑΣΕΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΩΝ
ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ,
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ:
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ / Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

21-0145_Mousiki Mathiti 20.5x28 18/1/2013 3:48 μμ Page 3

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Μαρία Δημητρακοπούλου
Μαγδαληνή Τζένου
Πολύβιος Ανδρούτσος

Μουσική Γ΄ Γυμνασίου

Βιβλίο Μαθητή

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

21-0145_Mousiki Mathiti 20.5x28 18/1/2013 3:48 μμ Page 4

21-0145_Mousiki Mathiti 20.5x28 18/1/2013 3:48 μμ Page 5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το ταξίδι της μουσικής στον 20ό αι.

Μουσικοί πειραματισμοί και ανατροπές 8
Η μουσική πρωτοπορία στην Ελλάδα του 20ού αι. 13

Εικόνα και Ήχος

Εικαστικά και μουσική... μουσική και εικαστικά 18
Μουσική και κινηματογράφος 21
Μουσική και διαφήμιση 25

Από το γκόσπελ στο ροκ

Και εγένετο... το blues 30
All that Jazz! 33
Πέτρα που κυλάει δε χορταριάζει 39
Το φαινόμενο Beatles 43
Η ιστορία ενός τοίχου 46

Ελληνικές μουσικές ιστορίες

Η ελληνική μουσική του χτες και του σήμερα 50
Ρεμπέτικο και λαϊκό τραγούδι 54
Ελληνική τζαζ 63

Στις γειτονιές του ελληνικού τραγουδιού

Οδός Μάνου Χατζιδάκι 66
Άξιον εστί το φως 69
Η «επιστροφή στις ρίζες» του Γ. Μαρκόπουλου 73
Η... γειτονιά του Σταύρου Ξαρχάκου 75
Ο δρόμος του Μάνου Λοΐζου 77
Για τη μικρή Ελλάδα του Δ. Σαββόπουλου 79

Αντί επιλόγου... σχέδια εργασίας!

Είμαστε στον αέρα! 82
Πολύτεχνο υπερθέαμα ! 83

Ευρετήριο 85

21-0145_Mousiki Mathiti 20.5x28 18/1/2013 3:48 μμ Page 6

Αγαπητά μας παιδιά,

Αυτή τη σχολική χρονιά θα γνωρίσετε σύγχρονα ρεύματα μουσικής δημιουργίας από τον ελληνικό και τον παγκόσμιο μουσικό χάρτη.

Προσπαθήσαμε το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας, να σας δώσει τη δυνατότητα, δουλεύοντας ομαδικά, να πειραματιστείτε χρησιμοποιώντας τους δημιουργικούς τρόπους που έχετε διδαχθεί όλα τα προηγούμενα χρόνια.

Θα έχετε την ευκαιρία να απολαύσετε σύγχρονες μουσικές, να εκφραστείτε και να εκφράσετε την άποψή σας γι' αυτές!

Άλλωστε, το ταξίδι της μουσικής δεν τελειώνει ποτέ!

Καλή «μουσική» χρονιά!

Η συγγραφική ομάδα

21-0145_Mousiki Mathiti 20.5x28 18/1/2013 3:48 μμ Page 7

Το ταξίδι της μουσικής στον 20ό αι.

Λέξεις-κλειδιά: ατονική μουσική, δωδεκαφθογγισμός, σειραϊσμός, αλεατορική μουσική, μινιμαλισμός, ηλεκτρονικός ήχος, γραφική παρτιτούρα, Επτανησιακή Σχολή, Ελληνική Εθνική Σχολή, στοχαστική μουσική

21-0145_Mousiki Mathiti 20.5x28 18/1/2013 3:48 μμ Page 8

Μουσικοί πειραματισμοί και ανατροπές

Βασίλι Καντίνσκι, «Σύνθεση»

Πίνακας εμπνευσμένος από το έργο «Πρελούδιο στο Απομεσήμερο Ενός Φαύνου», του Κλωντ Ντεμπισύ που εισήγαγε τον ιμπρεσιονισμό στη μουσική.

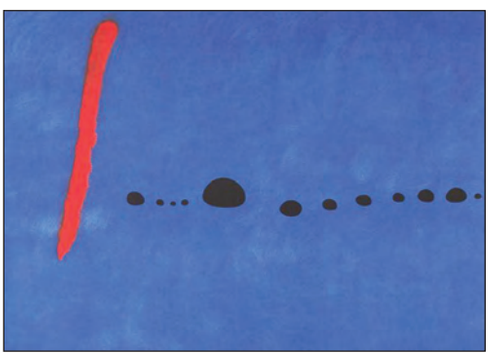

Χουάν Μιρό, «Μπλε ΙΙ»

Τον 20ό αιώνα, παρουσιάστηκαν στη μουσική μια σειρά από δραματικές αλλαγές. Ιδιαίτερα στις αρχές του αιώνα, παρατηρήθηκαν τεράστιες εξελίξεις γενικότερα στην επιστήμη και την τέχνη. Αυτή την εποχή, μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, έγιναν ανακαλύψεις που ανέτρεψαν αντιλήψεις ετών.

- Ο Άλμπερτ Αϊνστάιν (Albert Einstein) έφερε επανάσταση με τη θεωρία της σχετικότητας.

- Ο Σίγκμουντ Φρόιντ (Sigmund Freud) δημιούργησε την ψυχανάλυση.

- Ο Πάμπλο Πικάσο (Pablo Picasso) ανέπτυξε τον κυβισμό, που παρουσιάζει πολλές οπτικές γωνίες του ατόμου με μια ματιά.

- Η αφηρημένη ζωγραφική του Βασίλι Καντίνσκι (Wassily Kandinsky) σταμάτησε να απεικονίζει τον κόσμο με τρόπο ρεαλιστικό.

Ήταν μια εποχή αυτο-έκφρασης και ίσως, εγωιστικών σκέψεων και επιθυμιών που θεωρούνταν σωστό να εκφραστούν.

Κατά το τελευταίο τέταρτο του 20ού αι., αυτά που συνέβαιναν στον χώρο της τέχνης, ήταν αποτέλεσμα της ανάμειξης:

-παλιών, νέων και πειραματικών στοιχείων,
-συντηρητικών, φιλελεύθερων και προοδευτικών κατευθύνσεων,
-παλαιότερων, σύγχρονων και μελλοντικών τάσεων.

21-0145_Mousiki Mathiti 20.5x28 18/1/2013 3:48 μμ Page 9

Ονόματα συνθετών όπως αυτά των: Κλωντ Ντεμπισύ (C. Debussy), Ιγκόρ Στραβίνσκι (I. Stravinsky), Άρνολντ Σαίνμπεργκ (A. Schoenberg), Άλμπαν Μπεργκ (A. Berg), Άντον Βέμπερν (A. Webern), Μπέλα Μπάρτοκ (B. Bàrtok), Τζωρτζ Γκέρσουιν (G. Gershwin), Τζων Κέητζ (J. Cage) και Άαρον Κόπλαντ (A. Copland), μεταξύ άλλων, μεσουρανούσαν στον χώρο του πειραματισμού στη μουσική.

Το πρωτοποριακό στυλ δεν διέφερε μόνο από συνθέτη σε συνθέτη. Αλλαγές παρατηρούνταν και στο ίδιο το έργο του κάθε συνθέτη, καθώς εξερευνούσε τους νέους μουσικούς κόσμους που του ανοίγονταν.

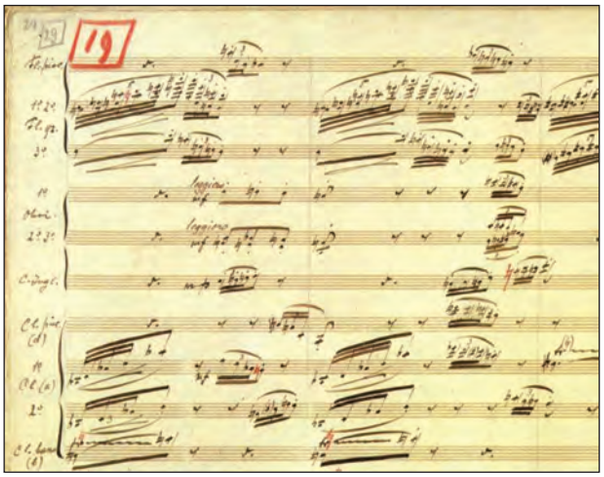

Χειρόγραφη παρτιτούρα από το «Πουλί της Φωτιάς», του Ιγκόρ Στραβίνσκι

Όσον αφορά τα γενικά χαρακτηριστικά της μουσικής αυτής της εποχής, θα μπορούσε να παρατηρήσει κανείς τα εξής:

- Το ηχόχρωμα έγινε ένα σημαντικό στοιχείο της μουσικής, γιατί κατείχε πλέον έναν σημαντικό ρόλο: έδινε ποικιλία, συνέχεια και συγκεκριμένη διάθεση στο κάθε έργο.
- Οι συνθέτες, αποδεσμευμένοι από το τονικό σύστημα μείζονας-ελάσσονας, χρησιμοποίησαν νέες κλίμακες με αποτέλεσμα τα έργα τους να μοιάζουν φανταστικά, απόμακρα και μυστηριώδη.

Ά. Σαίνμπεργκ

Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο συγγραφέας και μουσικοκριτικός Πωλ Γκρίφιθς (P. Griffiths):

«Το λυκόφως του χρωματικού ύφους διαδέχτηκε η αυγή της ατονικότητας».[1]

- Ο σταθερός παλμός δεν υπάρχει πια στο λεξιλόγιο των νέων συνθετών, αφού οι πολύπλοκες ρυθμικές οργανώσεις του ήχου και η ταυτόχρονη χρήση διαφορετικών ρυθμικών σχημάτων κατέχουν εξέχουσα θέση.

Οι Ά. Μπεργκ και Ά. Βέμπερν υπήρξαν μαζί με τον Α. Σαίνμπεργκ οι συνθέτες που δημιούργησαν τη «Δεύτερη Σχολή της Βιέννης».

[1] *Χρωματικό ύφος: αναφέρεται στη χρήση πολλών ή όλων των φθόγγων της χρωματικής κλίμακας, για την αρμονική ή τη μελωδική δομή μιας σύνθεσης.*

21-0145_Mousiki Mathiti 20.5x28 18/1/2013 3:48 μμ Page 10

- Η μελωδία στα σύγχρονα έργα δε συνδέεται πλέον με τη χρήση της φωνής. Μερικές φορές μάλιστα, η μελωδία είναι εντελώς ανύπαρκτη, αφού οι συνθέτες δίνουν βάρος σε άλλα στοιχεία της σύνθεσης.

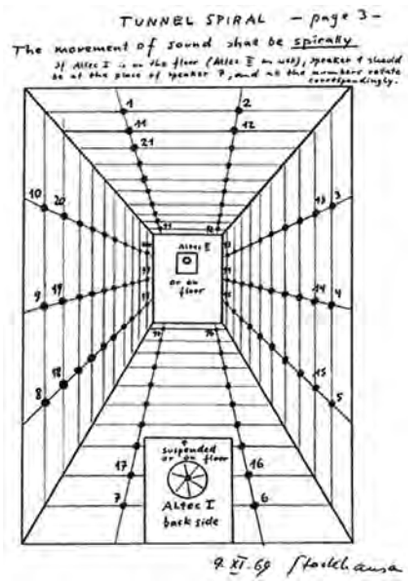

Παρτιτούρα του συνθέτη αλεατορικής μουσικής, Κ. Στοκχάουζεν

Οι σύγχρονες επιστήμες εισήγαγαν έναν νέο κόσμο ήχων. Αρχικά, με τη χρήση της μαγνητοταινίας για αποθήκευση ήχων και στη συνέχεια, με την επεξεργασία τους από ηλεκτρονικό υπολογιστή, οι δυνατότητες των νέων συνθετών διευρύνονται. Οι συνθετητές (synthesizers) δίνουν στον συνθέτη τη δυνατότητα να δημιουργήσει τους δικούς του ήχους επεμβαίνοντας στο ύψος, τη διάρκεια, τη χροιά, τη δυναμική και τον ρυθμό του κάθε ήχου. Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές πλέον χρησιμοποιούνται ως τα νέα μουσικά όργανα και ανοίγουν νέους δρόμους στη δημιουργία.

Τώρα πια, είναι δυνατόν να γράψει κανείς μια συμφωνία, στην οποία ο ηλεκτρονικός ήχος να αποτελεί μέρος της ορχήστρας ή να συνθέσει ένα κονσέρτο για συνθεσάιζερ ή κασετόφωνο και ορχήστρα, χωρίς να χρειαστεί να εμπλακεί σε αυτή τη διαδικασία κάποιος εκτελεστής.

Η **ατονική μουσική**, ο **δωδεκαφθογγισμός**, ο **σειραϊσμός**, η **αλεατορική μουσική** και ο **μινιμαλισμός** αποτελούν κάποιες από τις τάσεις που εκδηλώθηκαν τον 20ό αι.

Η ατονική μουσική (ή «παντονική» κατά το συνθέτη Ά. Σαίνμπεργκ, αφού όλες οι τονικότητες είναι ισοδύναμες) έχει ως κύριο χαρακτηριστικό την έλλειψη ενός συγκεκριμένου τονικού κέντρου (π.χ., μια σύνθεση γραμμένη σε Φα μείζονα, σημαίνει ότι το τονικό της κέντρο είναι η Φα μείζονα συγχορδία. Γύρω από αυτήν κινείται η μελωδία, η οποία μπορεί να αρχίζει και να τελειώνει σε αυτή).

Στην ατονική μουσική οι διάφορες συγχορδίες κινούνται ελεύθερα, έτσι όπως τις καθορίζει ο ίδιος ο συνθέτης, με αποτέλεσμα να κυριαρχεί το διάφωνο άκουσμα.

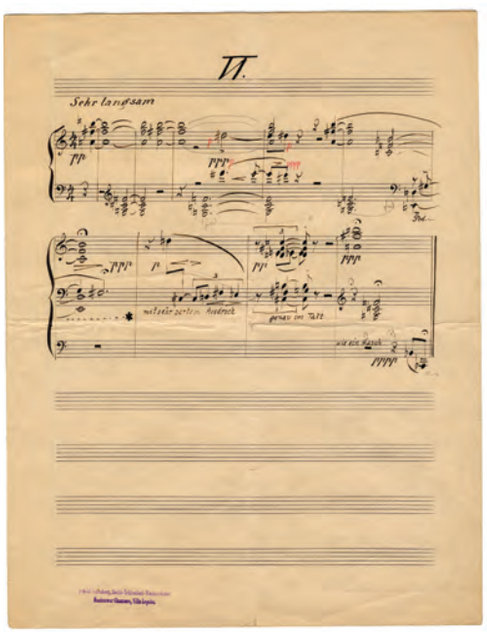

Χειρόγραφη παρτιτούρα του Α. Σαίνμπεργκ

21-0145_Mousiki Mathiti 20.5x28 18/1/2013 3:48 μμ Page 11

Στον *δωδεκαφθογγισμό* (τεχνική σύνθεσης, που δημιούργησε ο συνθέτης Ά. Σαίνμπεργκ), κάθε σύνθεση βασίζεται πάνω στην ελεύθερη χρήση των δώδεκα φθόγγων της χρωματικής κλίμακας.

Όλες οι νότες είναι ισοδύναμες και καμία δε θεωρείται σημαντικότερη από κάποια άλλη.

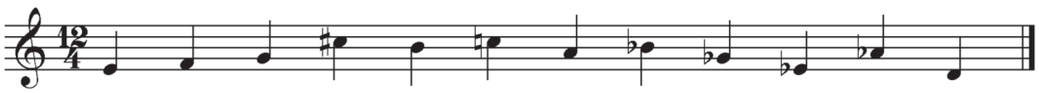

Οι δώδεκα φθόγγοι της χρωματικής κλίμακας, όπως τους ορίζει ο συνθέτης Ά. Σαίνμπεργκ στο συγκεκριμένο έργο του.

Στον *σειραϊσμό* (που αποτελεί εξέλιξη του δωδεκαφθογγισμού) τα διάφορα μουσικά στοιχεία, όπως ύψος, διάρκεια, δυναμική, ηχόχρωμα κ.ά., οργανώνονται σε σταθερές σειρές που δεν αλλάζουν.

Με αυτό τον τρόπο η «σειρά» αποτελεί ένα είδος «θέματος», που παίζει καθοριστικό ρόλο σε ολόκληρη τη σύνθεση.

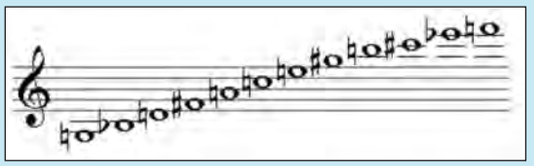

Σειρά φθόγγων από το «Κοντσέρτο για βιολί», του συνθέτη Ά. Μπεργκ

Η *αλεατορική* μουσική (από τη λατινική λέξη «alea», που σημαίνει κύβος-ζάρι), εισάγει την έννοια του «τυχαίου», με τη μορφή του αυτοσχεδιασμού, την ελευθερία στη μορφή και διαφορετικούς τρόπους μουσικής γραφής (γραφικές παραστάσεις, σχεδιασμούς κ.ά.).

Η μουσική μπορεί να είναι «τυχαία» σε ό,τι αφορά τη σύνθεση, την εκτέλεση ή τη σύνθεση και την εκτέλεση ταυτόχρονα. Το «τυχαίο» επίσης, μπορεί να παρουσιάζεται σε ό,τι αφορά τον ρυθμό, την ενορχήστρωση, τον αριθμό των εκτελεστών, το τονικό ύψος, το μέτρο, τη χροιά, κ.ά.

21-0145_Mousiki Mathiti 20.5x28 18/1/2013 3:48 μμ Page 12

Ο μινιμαλισμός εμφανίστηκε ως αντίδραση στην ατονικότητα και τον σειραϊσμό μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (τη δεκαετία του '60 περίπου).

Τα χαρακτηριστικά του μινιμαλισμού είναι:

- Τονικότητες μείζονες, ελάσσονες και τροπικές (δηλ., που βασίζονται στους εκκλησιαστικούς τρόπους της δυτικοευρωπαϊκής μουσικής και όχι στις μείζονες και ελάσσονες κλίμακες).
- Σύντομα επαναλαμβανόμενα ρυθμικά, μελωδικά και αρμονικά σχήματα.
- Προοδευτική εξέλιξη της πορείας του έργου με αργό τρόπο, ώστε ο ακροατής να επικεντρώνεται στις ελάχιστες λεπτομέρειες.
- Συχνά μεγάλη διάρκεια (των συνθέσεων).

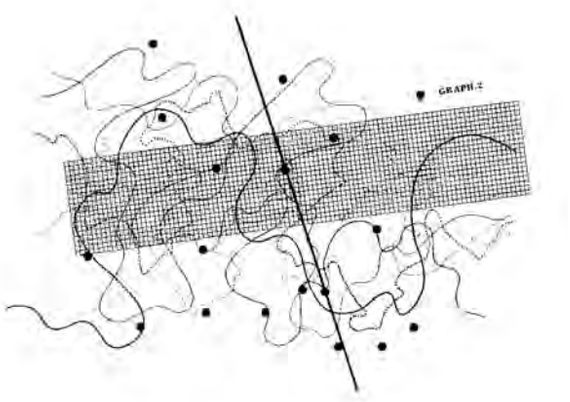

«Fontana Mix» (1958): μουσική σύνθεση του Τζων Κέητζ που αποτελείται από 10 σελίδες με έξι χαραγμένες γραμμές η καθεμιά και 10 σελίδες από διαφανές φιλμ, καλυμμένο με σημάδια σε τυχαία σημεία. Χρησιμοποιώντας τα επικαλυπτόμενα σημεία μιας περιοχής προβολής, οι δύο σελίδες (μία από τις χαραγμένες με γραμμές και μία με τα τυχαία σημεία) παράγουν συνδεόμενες γραμμές και μετρήσεις που μπορούν να αφορούν ιδιότητες του ήχου όπως, τονικό ύψος, ένταση, κ.ά. Ο εκτελεστής πλέον δε συναντά μια παρτιτούρα με την κοινή έννοια αλλά ένα μοντέλο που μπορεί να διαχειριστεί με τον δικό του ελεύθερο τρόπο.

Ακούστε: την «Ιεροτελεστία της Άνοιξης», του Ιγκόρ Στραβίνσκι και το «Κογιανισκάτσι» του Φίλιπ Γκλας, για να πάρετε μια γεύση από κάποια είδη σύγχρονης μουσικής του 20ού αι.

21-0145_Mousiki Mathiti 20.5x28 18/1/2013 3:48 μμ Page 13

Η μουσική πρωτοπορία στην Ελλάδα του 20ού αι.

Τα πρώτα γνωστά δείγματα μουσικής της νεοελληνικής ιστορίας από επώνυμους συνθέτες προέρχονται, στα τέλη του 19ου αι., από τα Επτάνησα και ανήκουν στη λεγόμενη Επτανησιακή σχολή. Η μουσική τους είναι επηρεασμένη από την ιταλική μουσική του 19ου αι. και αποτελείται κυρίως από όπερες και τραγούδια.

Σημαντικοί εκπρόσωποι της μουσικής αυτής ήταν ο **Νικόλαος Χαλκιόπουλος-Μάντζαρος** (συνθέτης του «Ελληνικού Εθνικού Ύμνου») και ο **Σπυρίδων Σαμάρας** (συνθέτης του «Ολυμπιακού Ύμνου»).

Νικ. Χαλικιόπουλος-Μάντζαρος (1795-1852): Σπούδασε μουσική στην Κέρκυρα και στη Νάπολι. Ήταν φίλος με τον Διον. Σολωμό και μελοποίησε διάφορα ποιήματά του. Δίδαξε για πολλά χρόνια μουσική και ανάμεσα στους μαθητές του είχε πολλούς από τους μεταγενέστερους μεγάλους συνθέτες. Το 1840, ιδρύθηκε η «Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας», στην οποία ο συνθέτης ανακηρύχθηκε ισόβια επίτιμος πρόεδρος. Έχει συνθέσει συμφωνίες, εμβατήρια, τραγούδια και διάφορα θρησκευτικά έργα.

Η σύνθεση του «Ύμνου εις την Ελευθερίαν», του Νικόλαου Χαλικιόπουλου-Μάντζαρου, χρειάστηκε να μελοποιηθεί από τον συνθέτη τρεις φορές ολόκληρη και δύο φορές αποσπασματικά.

Στις 5 Δεκεμβρίου 1844, έστειλε τη μελοποίηση στην Αθήνα αφιερωμένη στον Όθωνα, ο οποίος από την πλευρά του την έστειλε στο Μόναχο για να εκτιμήσουν ειδικοί την αξία της. Η απάντηση ήταν: «αξιόλογον». Αυτή η κρίση είχε ως αποτέλεσμα, να απονεμηθεί στον συνθέτη ο ασημένιος σταυρός του Σωτήρα.

Από το 1865, μετά από αίτημα του βασιλιά Γεωργίου Α', οι δύο πρώτες στροφές καθιερώθηκαν ως ο Εθνικός Ύμνος της Ελλάδας.

Στις αρχές του 20ού αι., οι συνθέτες προσπαθούν να δημιουργήσουν μουσική που να έχει τη δική της εθνική ταυτότητα και, επηρεασμένοι από την ελληνική παραδοσιακή μουσική, δημιουργούν την **Ελληνική Εθνική Σχολή** με κύριο εκπρόσωπο τον **Μανώλη Καλομοίρη**, ιδρυτή του Ελληνικού Ωδείου και στη συνέχεια του Εθνικού Ωδείου, και σπουδαίο συνθέτη.

21-0145_Mousiki Mathiti 20.5x28 18/1/2013 3:48 μμ Page 14

Οι συνθέτες της Ελληνικής Εθνικής Σχολής εμπνέονται, αφενός από τους εκκλησιαστικούς ύμνους και το δημοτικό τραγούδι και αφετέρου από την επτανησιακή μουσική παράδοση.

Σημαντικοί εκπρόσωποί της είναι μεταξύ άλλων οι: **Διονύσιος Λαυράγκας** (ίδρυσε και καθιέρωσε το «Ελληνικό Μελόδραμα», που αποτέλεσε τον πρόδρομο της «Εθνικής Λυρικής Σκηνής»), **Γεώργιος Λαμπελέτ** (επηρέασε τα μουσικά πράγματα με θεωρητικά κείμενα, που δημοσίευσε), **Μάριος Βάρβογλης**, **Αιμίλιος Ριάδης**, κ.ά.

Μανώλης Καλομοίρης (1883-1962): Θεωρείται ένας από τους θεμελιωτές της Ελληνικής Εθνικής Μουσικής Σχολής. Η μουσική του δανείζεται στοιχεία από τις λαϊκές ελληνικές μελωδίες. Υπήρξε, ως ακαδημαϊκός και πρόεδρος της Λυρικής Σκηνής, σημαντικός παράγοντας των μουσικών θεμάτων της χώρας. Έγραψε όπερες, έργα για ορχήστρα, το συμφωνικό ποίημα «Μηνάς ο ρέμπελος», κοντσέρτα, τραγούδια, μουσική δωματίου κ.ά.

Ο δωδεκαφθογγισμός και ο Νίκος Σκαλκώτας

Ο Νίκος Σκαλκώτας στο έργο «36 Ελληνικοί Χοροί» επεξεργάστηκε μελωδίες της δημοτικής μουσικής παράδοσης.

Ο Νίκος Σκαλκώτας (1904-1949) εισάγει νέες τάσεις στη σύνθεση της μουσικής, εμπνευσμένος από τη μαθητεία του κοντά στον σπουδαίο δωδεκαφθογγιστή συνθέτη Άρνολντ Σαίνμπεργκ.

Στο έργο του χρησιμοποίησε στοιχεία της ελληνικής δημοτικής μουσικής μέσα από την τονική, ατονική και δωδεκάφθογγη μουσική γραφή.

Το σύνολο όλων αυτών των μουσικών ιδιωμάτων που χρησιμοποιούσε ο συνθέτης, καθώς και οι ποικίλες αισθητικές κατευθύνσεις στο έργο του, αντανακλούν σε μεγάλο βαθμό το πνεύμα της μουσικής του 20ού αι., κύριο χαρακτηριστικό του οποίου είναι η ποικιλία στα μέσα έκφρασης και οι συνεχείς εναλλαγές των στυλ.

Παρά τη σπουδαία αναγνώρισή του στο εξωτερικό, από το 1933 που γύρισε στην Ελλάδα, ο Νίκος Σκαλκώτας γνώρισε την αδιαφορία και την περιφρόνηση, με αποτέλεσμα να κλειστεί στον εαυτό του και να πεθάνει άσημος και στην αφάνεια. Πολλά χρόνια μετά, το έργο του αναγνωρίστηκε και στην Ελλάδα.

21-0145_Mousiki Mathiti 20.5x28 18/1/2013 3:48 μμ Page 15

Ο Σκαλκώτας στάθηκε από τους ελάχιστους Έλληνες συνθέτες της γενιάς του που είχε το ψυχικό σθένος να βαδίσει αντίθετα στο ρεύμα το άμεσου περιβάλλοντός του, υπηρετώντας την τέχνη του χωρίς ίχνος προσωπικής φιλοδοξίας και κατόρθωσε να δημιουργήσει ένα νέο κεφάλαιο στα νεότερα είδη μουσικής σύνθεσης, το οποίο εκ των υστέρων αποδείχθηκε ιδιαίτερα σημαντικό.

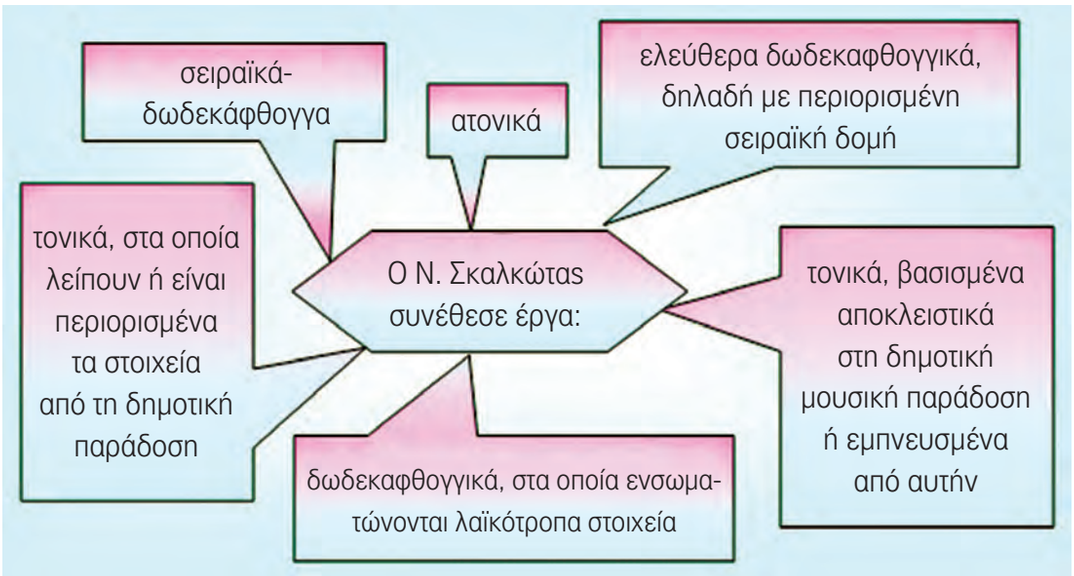

Η μουσική πρωτοπορία και ο Ιάννης Ξενάκης

Ο Ιάννης (Γιάννης) Ξενάκης (1922–2001), υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες συνθέτες και αρχιτέκτονες του 20ού αιώνα.

Βασική ιδέα της μουσικής του είναι ο μετασχηματισμός των διαφόρων μαθηματικών σχέσεων, που εκφράζουν το σύμπαν, σε μουσικούς ήχους, με τη χρήση για αυτό τον σκοπό ενός συνόλου εργαλείων.

Συνήθως χρησιμοποιείται ηλεκτρονικός υπολογιστής, ο οποίος βοηθάει με διάφορους υπολογιστικούς τρόπους στην κατασκευή του κομματιού, αν και την όλη επιλογή του υλικού την κάνει ο ίδιος ο συνθέτης.

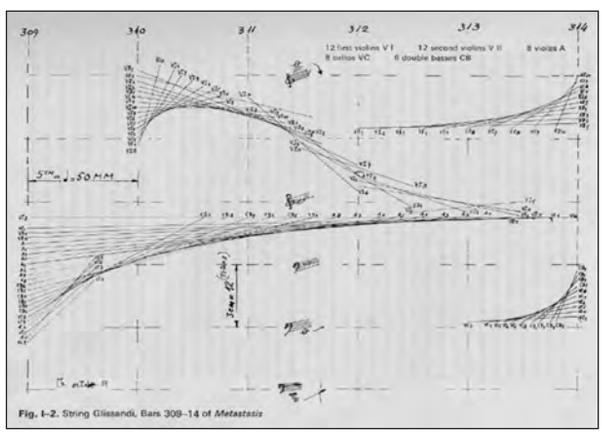

Απόσπασμα από την παρτιτούρα του έργου «Μεταστάσεις» του Ιάννη Ξενάκη